

Johan:

Hej och välkomna till litteraturreсан. Jag heter Johan Hemmingsson och arbetar som litteraturutvecklare på Region Jämtland Härjedalen.

Under åtta avsnitt av den här podden ska jag ta ett snack med en författare från varje kommun i länet. Vi kommer prata om högt och lågt, författarskap, skrivande och vad som än kan dyka upp. Vem vet, det kan bli lite tull också. Nu, braal ma!

I östra delen av Jämtland ligger Ragunda kommun, mest känd för ett böljande landskap och stora skogar och kanske framförallt Döda Fallet. Döda Fallet kommer vi ha anledning att prata mer om om en liten stund för dagens gäst i Litteraturreсан det är Hans E. Andersson, välkommen.

Hans:

Tackar, tackar.

Johan:

Roligt att du ville komma hit och prata med mig idag.

Hans:

Ja, det har vi sett fram emot att komma upp till Jämtland.

Johan:

Du är ju här idag som representant för Ragunda kommun, men du kommer ju inte från Ragunda kommun.

Hans:

Nej, det gör jag inte. Jag har ju en Rump-mas från Lindesberg.

Johan:

Rump-mas, vad innebär det?

Hans:

Ja tittar man på dialekt-kartan så ser man att Rump-mas-dialekten då, där går det som en liten "rump" ner till, jag tror det är Yxe som är gränsen.

Johan:

Okej, och att du sen hamnar Jämtland för inte alltför länge sen, det var inte tänkt så?

Hans:

Nej, det var det väl inte, jag råkade få åka till USA och Kanada och då stötte jag på en kvinna från Undersåker som jag då gifte mig med.

Johan:

Jaha, det var alltså i USA och Kanada det hände, och så hamnade du här.

Hans:

Ja sen att vi hamnade i Krånge det var ju pandemins fel det.

Johan:

Jaha?

Hans:

Ja, det var väl tänkt att vi egentligen skulle, vid pensioneringen här, så skulle jag ju ta och fara neråt södra Europa och sätta mig där och skriva någonstans men då fick vi ju inte resa.

Johan:

Nej, precis.

Hans:

Då blev det istället att vi hittade ett en stuga i Krångede. Så då åkte vi dit upp, jag renoverade upp en liten stuga för att sitta och skriva i och då har jag ju passerat Döda Fallet flera gånger – då kunde jag inte låta bli att skriva om Döda Fallet då.

Johan:

Idén till boken Döda Fallet fanns inte innan du hamnade i Krångede?

Hans:

Nej, det gjorde den inte.

Johan:

Nej, precis, och vi ska prata mer om det, men först, du har ju skrivit innan du skrev boken "Döda Fallet".

Hans:

Ja det har jag gjort. Det är ju så att jag har jobbat som skrivande byråkrat länge. Jag håller på och skrivit en massa utredningar... Men sen då när jag valde att pensionera mig så satt att jag lekte lite grann med att försöka berätta en egen historia och inte då utredarens historia.

Johan:

Nej, precis.

Hans:

Och då blev det först en liten tresidig historia om Egon en en man som förvirrar ut sig på på isen utanför våran lägenhet i Askersund.

Han har rullatorn med sig och rullatorn råkar på grund av olika omständigheter försvinna ner i en sådan här mörtvak. Den historien hade så roligt åt, och då sa frugan till mig att "du ska fortsätta att skriva du" sa hon, och så blev det.

Johan:

Du har ju kärleken att tacka för ganska mycket.

Hans:

Alltid, alltid.

Johan:

Du hamnar i Jämtland och hon uppmuntrar dig att skriva.

Hans:

Ja hon följer mig och det är under den här perioden då vi inte kunde resa så mycket som jag

satt hemma och skrev min första kriminalroman, och då hamnar vi väldigt ofta på café – hon och jag – och jag berättar om hur jag tänkte och så, så att vi underhöll tre stycken caféer i Askersund där under en period.

Så hon är ju delaktig i uppbyggnaden av böckerna i och med att hon är med i samtalen.

Johan:

Och då har jag även skrivit barnböcker?

Hans:

Ja, det var ju den här Egons fel egentligen. Så det blev ju Filippa och Egon då som jag byggde upp en story kring, och det är egentligen så att jag är en tjuvlyssnare, så jag tjuvlyssnar ju på mina barn och andra barn och, utifrån det då så byggde jag upp historier runt Egon och Filippa då som är i åtta- nioårsåldern ungefär. Sen fick jag ju tag i en illustratör, en man i åttioårsåldern där som tecknade åt mig och sen producerar jag de här fyra barnböckerna själv då helt och hållet.

Johan:

De är utgivna på eget förlag?

Hans:

Det får man ju kalla det för då.

Johan:

Och hur har det funkade med försäljning och distribuering?

Hans:

Man får åka runt på lite marknader. Det är ju inte så att någon hör av sig och letar efter de där böckerna utan det är jag som försöker – och det så är det ju för alla oss, ja så kallade "nyförfattare". Vi får jobba väldigt mycket själv för att kunna ge ut något.

Johan:

Jo precis den där berömda räkmackan den, den är inte för alla.

Hans:

Nej, men som jag har sagt är frugan "jag spelar ju inte golf så jag kan väl få ha en annan hobby, va?"

Johan:

Och det är vi jätteglada för. Från barnböcker till deckare så är ju steget ganska långt och vi ska ta och prata om hur du kom in på det här med deckargenren.

Dagens gäst i Litteraturresan det är alltså Hans E. Andersson.

Johan:

Ett illa åtgånget lik hittas i Döda Fallet, det är starten på boken med samma namn, Döda Fallet. Det är en deckare som Hans har skrivit, och Hans, var det självklart att det var deckare du skulle skriva?

Hans:

Nej, det var det nog kanske inte, utan det började ju egentligen med att jag testade, att överhuvudtaget berätta en egen historia, en påhittad historia och det ledde ju till att det blev de där fyra barnböckerna och om Egon och Filippa.

Sen hade jag väl ingen större tanke på att jag skulle hålla på och skriva barnböcker, utan då börjar jag på den roman som jag fortfarande håller på med.

En roman som sträcker sig över en tid – och det är också egentligen en skrivövning från början, kan jag berätta huvudtaget?

Men sen blev det ju lite grann att jag kanske ska ta med mer av min erfarenhet från mitt egna arbete tidigare och sociala engagemang och så vidare, så då blev det "Fotografen" som blev den första kriminalromanen.

Johan:

Och Fotografen, den är ju inte lika känd för allmänheten som Döda Fallet?

Hans:

Nej, det är den inte. Jag har ju haft kontakt med ett så kallat hybrid-förlag som hjälpt till med att få ut den. Så nu finns den ju också som ljudbok, så på Storytel och liknande där kan man ju hitta den nu. Men det är ju en lite kortare kriminalroman.

Det handlar om en missbrukare som råkar få en ryggsäck i huvudet, och i ryggsäcken finns det en kamera. När han till slut får till att se vad som fanns i den där kameran så ser man ju bilder, och den sista bilden är på någon som riktar en pistol mot fotografen. Sen blir det bara himmel och svart.

Johan:

Just det.

Hans:

För det är ju nånting som går igen även i boken Döda Fallet, det här samhällsengagemanget. Vi får ju stöta på olika grupper, människor som inte har det så lätt i samhället och inte har en självklar plats.

Johan:

Kan man säga att du har ett ganska stort hjärta för utsatta grupper i samhället?

Hans:

Ja. Det har sin början redan på 1970-talet. Jag hade väldigt socialt engagerade föräldrar, och jag är ju uppvuxen med att det alltid funnits fosterbarn i familjen och så vidare. Sen när jag utbildade mig till socionom och jobbade i 10-15 år med akut socialt arbete – jag har ju sett baksidan av samhället väldigt mycket, det bär jag med mig hela livet och det bär jag med mig in i böckerna också.

Johan:

Och något annat som du bär med dig in i böckerna, det är ju jämnskan.

Hans:

Ja, det är ju mitt dilemma det där att jag ju inte behärskar jämnskan. Men min fru gör ju det, och hon faller ju alltid tillbaka till att prata jämnska när hon träffar sina systrar eller hon träffar kompisar här uppe och då blir man som liksom lite utesluten, för att man förstår inte allt. Sedan brukar ju jag då skoja med henne och säga, "ni har ju en massa hitte-på-ord också".

Johan:

Ett låtsasspråk?

Hans:

Ja visst! De för-jämskar viss svenska, ibland.

Johan:

Ja så är det.

Hans:

Men jag gjorde ju det i Döda Fallet. Det var just för att visa på den här krocken mellan sörlänningen som kommer hit upp och träffar en som pratar jämtska, och hur utesluten han blir när två jämtar möter varandra... Då pratar de ju helst med varandra än med någon annan, och så tror jag det fungerar?

Johan:

Jo. Men om du läser högt ur Döda Fallet och du kommer till de här dialogerna med jämtska, hur fungerar det?

Hans:

Ja, det kanske inte låter rent som jämtska kanske, mer som härjedalska.

Johan:

För i slutet av boken så har det ju en ordförklaring för den som inte riktigt hänger med, så går det ju att förkovra sig där.

Hans:

Ja vi hade ju ett samtal med Per Bergvall i Ragunda om hur man skulle hantera det där och han föreslog ju då en kvinna som skulle kunna ha hjälpt mig med det, men sen pratade jag då med med Camilla Göransson – min kusinbarns kvinna, och hon har ju då studerat jämtska och behärska väl den väldigt mycket. Hon sa det att det skiljer ju sig åt var du är i Jämtland, så antingen får du ju välja en skrivning då som de som bor i Ragunda förstår eller en som bara de i Undersåker eller Kall förstår. Men jag tog ordboken och slog i den och så försökte jag skriva, och så fick Camilla säga om det var okej eller om jag skulle ändra.

Alla förstår väl vad som är skrivet och speciellt om man tittar på ordlistan som finns med, men man förstår ju att Olle översätter ju till Dan i boken.

Johan:

Det där är en ganska intressant sak för många förlag har ju problem med det här med när man skriver med dialekt. De kan sparka bakut och tycker inte alls att det är roligt. Hur gick diskussionerna med förlaget? Du är utgiven på Jengel som är ett jämtländskt förlag, så det var väl kanske lite lättare att få boken utgiven med dialekten här?

Hans:

Ja, jag hade nog kanske inte fått varit på Jengel om jag inte hade skrivit på jämtska, och att den utgick ifrån Jämtland. Så det var nog ganska avgörande, men det mest roliga tycker jag faktiskt var då när den skulle läsas in. Det var så att Lina, som är en bekant i Stugun, hon ville ha boken. Så då for vi till bensinmacken, så fick hon en signerad bok utav mig. Så sa jag till henne att "du, mitt mitt största problem nu det är att jag måste hitta någon som kan läsa in den här. Jag kan ju inte ha en stockholmare som läser in den, för det blir ju inte

trovärdigt". "Men jag har alltid önskat att få läsa in böcker", säger hon. Så då föreslog jag det till till Camilla på Jengel och så fick hon skicka in ett röstprov, och så fick hon uppdraget. Så det är hon som har läst in, och hon behärskar ju jämtskan då.

Johan:

Ja men du ser.

Men hur har boken tagits emot då?

Hans:

Ja i Ragunda så var det ju väldigt roligt för folk tyckte det var lite skoj eftersom det handlar om om orter i Ragundas närhet, och ja man kan ju följa så att säga vad som händer i boken i det så. När jag satt på caféet i Döda fallet, Karins café, då kommer ju folk bara dit för att få köpa en signerad bok. Jag tänkte vad är det som händer? Sen fick jag ju inbjudan så helt plötsligt ifrån svenska deckarfestivalen.

Johan:

Ja! Det här vill jag höra mer om, hörni, häng kvar.

Johan:

Deckarfestivalen i Sundsvall, du blev inbjuden dit alltså?

Hans:

Ja, det kom en inbjudan. De ville höra om jag ville komma dit, och jag skulle få ha ett borkbord där. Och det var ju dem som stod för kalaset så att de sa man ju inte nej till.

Johan:

Nej, nej.

Hans:

Att få finnas med i sådant här sammanhang, då träffar man ju etablerade författare, och får lyssna på intervjuer med dem, och sen själv får gå upp på scen och ställas till svars för vad man har gjort.

Johan:

En sak som jag blir lite nyfiken på då, det är ju, många författare, framför allt i deckargenren, blir ju superstjärnor – hur känner du attityden från dem? Kände du dig välkomnad eller vad upplevde du?

Hans:

Ja, det fanns ju allt från de där som man träffar då i samband med middagen som var väldigt sociala, men annars så var de ju väldigt slutna i sin lilla grupp, om man säger så. Alla de här känner ju varandra också va.

Vi fyra då som var inbjudna i det så kallade "norrlandsfönstret" vi hängde väl inte egentligen med där, men vi kunde ju hänga ihop med varandra.

Johan:

Ja, absolut.

Framöver då, vad är det som är på gång nu?

Hans:

Ja, egentligen två saker. Nu under våren ska jag sitta och signera boken, bland annat under påsken här på någon större loppis, och sen ska ju vara med när de inviger geoparken i Döda Fallet. Då tyckte ju Laban, han som är en av projektledarna där, att "det är klart du ska sitta där och signera boken då" sa han.

Så att det det ser jag framåt, den 10 juni, tror jag det är.

Johan:

10 juni, skriv ner det i kalendern hörni.

Hans:

Men samtidigt sitter jag ju då och ska göra en uppföljning på Döda Fallet, och sen ska jag väl försöka jobba färdigt min roman som jag håller på med i två år.

Johan:

Törs du avslöja någonting om den romanen?

Hans:

Ja, det är en bok där jag försöker beskriva det här om att ha en hemort ,eller just det här begreppet "hem". För att när jag träffade Birgitta här då, så, överraskade hon mig – hon sa att hon hade en så kallad dödbok. Ja, och det var en pärm där hon hade klippt ut dödsannonser, förlovningsannonser och bröllopsannonser. Så hon hade koll på alla i Undersåker på det viset. Jag är ju född Lindesberg och sen har jag ju bott lite överallt i Sverige och jag har ju inte den där hemortskänslan, som Birgitta. Det försöker jag beskriva i romanen som heter "Peter den store".

Johan:

Oj!

Hans:

Ja, det är en rödhårig lång drasut, som får växa upp under kriminella förhållanden i Spanien och kommer till Sverige efter ett längre fängelsestraff i Spanien och träffar då en jämtlandsk kvinna ifrån Engsjönäs som du vet var det ligger?

Johan:

Engsjönäs kan jag inte peka ut på kartan.

Hans:

Nej, det finns inte. Man får ju hitta på orter ibland, men jag tyckte att Engsjönäs det låter nästan som det är jämtskt. Och hon då, har ju då också en dödbok – och så möts de här. En som inte har några rötter och en som har väldigt stora rötter och så bygger det här på relationen angående att ha rötter eller inte?

Johan:

Just det. Kommer vi få höra dialekter i den boken också?

Hans:

Det dyker väl upp ett annat, men inte lika väl som i Döda Fallet. Sen måste jag väl fortsätta med Döda Fallet, annars så blir väl de sura på mig i Ragunda.

Johan:

Risken finns. Men, när du säger att fortsätta på Döda Fallet, är det Dan, polisen, som vi kommer få träffa igen då?

Hans:

Ja, det blir det. Han blir ju, nu när han har varit uppe och jobbat med döda fallet så blir han ju väldigt förtjust just i den här regionen eftersom han är en sörlänning som inte har närheten till den här typen utav natur. Så han kommer ju fara upp och fiska, och sen börjar historien med att Olle söker upp honom, och berättar vad han sysslar med, och så drar han in Dan i ett nytt fall.

Johan:

Just det. Har du börjat skriva?

Hans:

Synopsis finns.

Johan:

Synopsis finns. Så att alla som tyckte om Döda Fallet fallet har någonting att se fram emot?

Hans:

Det kan jag lova.

Johan:

Det kan du lova? Det låter jättebra!

I dagens avsnitt av Litteraturrestan har vi haft besök av Hans E. Andersson som skrivit bland annat "Döda Fallet" och representerar Ragunda kommun här i våran podd.

Hans, det varit jätteroligt att få ha dig här idag.

Hans:

Det här var jättetrevligt.

Johan:

Ja, det tycker jag. Vad säger du? Ska vi ta lite kaffe?

Hans:

Ja, det är dags.

Johan:

Det är dags, då kör vi.